

به نام خدا

فرهنگ علوم اجتماعی

(با تأکید بر مفاهیم دینی)

ترجمه، تألیف و گردآوری:

محمد قلی پور - مریم ابراهیمی

با همکاری

ثمین نیازی

قلی پور، محمد، ۱۳۴۴ - گردآورنده، مترجم
فرهنگ علوم اجتماعی (با تأکید بر مفاهیم دینی) / ترجمه، تألیف و گردآوری:

محمد قلی پور، مریم ابراهیمی؛ با همکاری ثمین نیازی.
مشهد: شاملو، ۱۳۹۳.

۵۷۶ ص. ۸-۴۴-۱۱۶-۶۰۰-۹۷۸

فپا.

دین و جامعه‌شناسی - واژه‌نامه‌ها - انگلیسی.

علوم اجتماعی - واژه‌نامه‌ها - انگلیسی.

دین و جامعه‌شناسی - اصطلاح‌ها و تعیرها.

علوم اجتماعی - اصطلاح‌ها و تعیرها.

زبان انگلیسی - واژه‌نامه‌ها - فارسی.

ابراهیمی، مریم، ۱۳۶۰ - گردآورنده، مترجم.

۱۳۹۲ ف ۸۴/۸۶

۳۲۰۴۳۵

۳۰۶/۶

فرهنگ علوم اجتماعی

(با تأکید بر مفاهیم دینی)

محمد قلی پور - مریم ابراهیمی

طراح جلد: بابک تمیز

لیتوگرافی: آفاق

چاپخانه: مهر توس

چاپ اول، پاییز ۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

شابک: ۸-۴۴-۱۱۶-۶۰۰-۹۷۸

انتشارات شاملو

مشهد - خیابان جنت - بین جنت ۶ و ۸ - پلاک ۱۶۴

تلفن: ۳۲۲۱۰۸۵۷ - همراه: ۰۹۱۵۱۱۱۵۶۰۸

shamlo.pub@gmail.com

پیش‌گفتار

در عصر جدید با توجه به اهمیت ارتباط بین فرهنگ‌ها و دین‌های مختلف، ضرورت ترجمه و تدوین متون دینی با موضوع اجتماعی، بیش از پیش آشکار شده است. به ویژه این که امکان دسترسی به دیگر حوزه‌های فرهنگی، دینی و اجتماعی نیز وقتی محقق می‌شود که لغتنامه، دایرةالمعارف یا فرهنگ‌های مختلف در دسترس پژوهشگران قرار داشته باشد. با توجه به اقبال اندیشمندان اجتماعی به مطالعات دین‌پژوهی و میزان بسیار بالای فارغ‌التحصیلان رشته‌های جامعه‌شناسی، تاریخ، مردم‌شناسی، عرفان، کلام و غیره در سال‌های اخیر، فرهنگی که دو ویژگی دینی و اجتماعی، هر دو، را داشته و پاسخگوی بخشی از نیازهای دین‌پژوهان و دانش‌پژوهان اجتماعی باشد، امری ضروری به نظر می‌رسید.

با توجه به اهمیت دین، به عنوان اصلی‌ترین نهاد اجتماعی حال حاضر ایران (دست کم به لحاظ کارکردی)، فرهنگ پیش رو با ویژگی دینی-اجتماعی می‌تواند پاسخگوی بخشی از نیاز حال حاضر پژوهشگران باشد. ویژگی نخست این فرهنگ، غلبه سبک و سیاق ترجمه است که در سراسر این اثر آشکارا مشاهده می‌شود. ویژگی دوم آن، غلبه وجه دینی است که البته در قالب اجتماعی آن نمود پیدا کرده است. سوم این که، هر جا

در این کتاب نویسنده‌ای معرفی شده، بیش از همه با تأکید بر مضمون اندیشه دینی شخص اندیشمند بوده و جنبه صرفاً اجتماعی اندیشه یا مطالعاتش کم‌تر مورد نظر بوده است. البته متفکرانی نیز هستند که کارشان را با مضمون اجتماعی آغاز کرده، ولی در موضوع دین نیز صاحب نظر بوده یا مطالعات میدانی داشته‌اند، که آنها نیز معرفی شده‌اند. در معرفی متفکران اجتماعی تا حد امکان و بیش از همه، کسانی مورد توجه ما بوده‌اند که به موضوع دین به مثابه مطالعه امر اجتماعی، یا بهتر است بگوییم دین به منزله مسأله اجتماعی توجه داشته‌اند. البته دسته‌بندی و گزینش جدی در این امر صورت نگرفته، کما این‌که، فیلسوف، متأله، پژوهشگر دینی، جامعه‌شناس دین، روان‌شناس دین، بدیدارشناس دین، زبان‌شناس، مردم‌شناس، اسطوره‌شناس، تاریخدان و غیره نیز ممکن است در این اثر در کنار هم قرار گیرند. بی‌تردید، وجه مشترک همه کسانی که در این فرهنگ معرفی می‌شوند، پرداختن به دین در کلیت آن بوده است. با این طرز تلقی بود که اسم این اثر، فرهنگ علوم اجتماعی با (تأکید بر مفاهیم دینی) گذاشته شد.

متن اصلی این اثر که از انگلیسی به فارسی ترجمه شده و سهم بسیار زیادی در این نوشتار را به خود اختصاص داده، گزیده‌ای از «دائرة المعارف دین و جامعه، ویراسته ویلیام اچ. سواتز پسر، سال ۱۹۹۸» است و مشخصه اصلی آن، آوردن نام نویسنده هر قسمت در ذیل متن است. متن دیگری که بخش‌هایی از آن گزینش شده و بر حسب نیاز و نزدیکی به موضوع (ربط اجتماعی، نه دینی) در ترجمه از آن استفاده شده، فرهنگ جامعه‌شناسی آکسفورد، ویراسته گوردن مارشال، چاپ دوم، سال ۱۹۹۸ است. ویژگی این فرهنگ داشتن خصلت صرفاً اجتماعی است و در آن به موضوع‌های دینی کمتر اشاره شده است. هرچند توجه به دینی بودن مفهوم یا داشتن دغدغه دینی به لحاظ مطالعه میدانی، اسنادی و رشته مورد نظر کسی که معرفی می‌شود، در گزینش مطالب از منبع اخیر تا حد امکان مورد توجه بوده است.

فرهنگ‌های دیگری که در طول انجام کار از آنها بهره برده، یا در انتخاب معادل فارسی به آنها مراجعه کرده‌ایم، به شرح زیر است:

- ۱- فرهنگ علوم انسانی، داریوش آشوری
 - ۲- فرهنگ علوم رفتاری، علی اکبر شعاری نژاد
 - ۳- فرهنگ جامع روان‌شناسی-روان‌پزشکی، نصرت‌الله پورافکاری
 - ۴- فرهنگ اصطلاحات فلسفی، مهدی دهباشی
 - ۵- فرهنگ اصطلاحات فلسفی، مسعود امید
 - ۶- فرهنگ اصطلاحات عرفان اسلامی، ویراسته سید محمود موسوی
 - ۷- فرهنگ ادیان جهان، ویراستار ع، پاشایی
 - ۸- فرهنگ غریب، سودابه فضایی
 - ۹- فرهنگ معارف، فرح‌الله خدایرستی
 - ۱۰- واژه نامه ادیان، عبدالرحیم گواهی
 - ۱۱- دایرةالمعارف اساطیر و آیین‌های باستانی جهان، غلامرضا معصومی
- از آنجا که مبنای کار در این فرهنگ بر اساس چهارچوبی است که در زبان مبدأ (در اینجا انگلیسی) گذاشته شده و بیشتر آن ترجمه است، ترجیح ما این بوده است تا مدخل کتاب از انگلیسی به فارسی نوشته شود، همچنین جهت سهولت جستجوی لغات موردنظر، شماره صفحه شروع هر حرف در ابتدای مدخل درج گردیده است.

و ما توفیقی الا بالله العریزالحکیم

قلی پور-ابراهیمی، مشهد، پاییز ۱۳۹۳